

Prof. dr hab. Magdalena Musiał-Karg
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgr. Marcina Flisa
pt. „*E-government w polityce publicznej państwa – przypadek ochrony zdrowia
w wybranych powiatach zachodniopomorskich*”, Szczecin 2023, ss. 292,
napisanej pod kierunkiem dr. hab. Macieja Drzonka, prof. US

Uwagi ogólne

Cyfryzacja to proces, na który składają się działania, zmierzające do wdrażania mechanizmów elektronicznych do administracji publicznej. Niezaprzeczalnym jest fakt, że współczesne państwa dążą do jak największej cyfryzacji, uzasadniając te działania współczesnymi potrzebami 1) zwiększania dostępu do szybkiego Internetu, 2) systematycznego rozwoju usług elektronicznych oraz zwiększenia dostępu obywateli do tych usług, 3) edukowania społeczeństwa oraz rozwoju kompetencji obywateli w zakresie korzystania z Internetu. Konsekwencją dynamicznego rozwoju nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych jest proces transformacji w kierunku *e-government*, który jest jednym z najbardziej popularnych i bez wątpienia ważniejszych w ostatnich latach celów (obszarów) działań rządów wielu państw na całym świecie. Dzięki nowym technologiom możliwe stało się wdrożenie systemów i narzędzi, które nie tylko usprawniają komunikację i usługi w sektorze publicznym, ale także są sposobem na obniżenie kosztów, oszczędność czasu, czy poprawę jakości zadań realizowanych przez różnego rodzaju instytucje.

E-government oprócz tego, że stał się swoistą obietnicą oszczędności kosztów w porównaniu do tradycyjnych rozwiązań administracyjnych, to także zapewnił obywatelom większe niż wcześniej możliwości uczestniczenia w procesach demokratycznych. Oczywistym jest fakt, że interakcje online między instytucjami administracji publicznej a obywatelami początkowo były dość pasywne i polegały raczej na jednokierunkowych procesach – polegających na przekazywaniu informacji obywatelom. Z biegiem czasu oraz wraz z postępem technologicznym relacje między administracją a obywatelami zmieniły się w dwukierunkowe interakcje i obecnie polegają one nie tylko na informowaniu obywateli, ale także na komunikacji oraz na włączaniu obywateli w procesy podejmowania decyzji, a przez to ich większej partycypacji w przestrzeni publicznej. Niewątpliwie – procesy te wzmocniła pandemia COVID-19, która niejako wymusiła na wszystkich stronach tych relacji – zwiększenie zakresu wykorzystania usług publicznych online.

Q

Można zauważyć, że z racji swej natury *e-government* to zjawisko, które ulega permanentnej ewolucji, co jest zapewne wynikiem stałego dynamicznego rozwoju nowych technologii komunikacyjnych i informacyjnych, a co za tym idzie także nowoczesnych rozwiązań związanych z wypełnianiem różnego rodzaju usług publicznych. Pojawienie się określenia oraz praktycznych rozwiązań związanych z *e-government* uznać należy za jeden z najważniejszych kroków w rozwoju administracji publicznej, a przyjęcie technologii internetowych w celu świadczenia usług rządowych stało się globalnym trendem. Oprócz nowego terminu pojawiły się bowiem nowe modele teoretyczne, powiązania między różnymi definicjami, dyscyplinami oraz między teorią a praktyką.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska pt. „*E-government w polityce publicznej państwa – przypadek ochrony zdrowia w wybranych powiatach zachodniopomorskich*” dotyczy więc zagadnień istotnych, zarówno z punktu widzenia teorii, jak i praktyki związanej z funkcjonowaniem współczesnych systemów demokratycznych i administracji publicznej (bardziej szczegółowo – obszaru ochrony zdrowia i zastosowania ICT w usługach i funkcjonowaniu instytucji oraz usług zdrowotnych). Zapewne dynamiczny rozwój nowych technologii stał się mechanizmem napędowym wzrostu zainteresowania zagadnieniami związanymi z cyfryzacją podmiotów publicznych z obszaru ochrony zdrowia i świadczenia usług w tej sferze działalności państwa. Od długiego czasu niemalejące zainteresowanie tym obszarem w naukach społecznych, a także aktualność tematyki w szeroko rozumianej polityce – wydają się być jednymi z najważniejszych argumentów uzasadniających podjęcie przez Doktoranta badań na tą problematykę.

Przedmiotem przedłożonej do recenzji dysertacji jest najogólniej rzecz biorąc cyfryzacja polityk publicznych w obszarze ochrony zdrowia w Polsce. Doktorant podjął się zbadania tych zagadnień koncentrując się na przykładzie wybranych powiatów i miast na prawach powiatów z województwa zachodniopomorskiego.

Autor rozprawy bada kwestie związane z wykorzystaniem *e-government* w ochronie zdrowia, koncentrując się m.in. na znajomości i wykorzystaniu systemów cyfrowych publicznej ochrony zdrowia przez świadczeniobiorców, personel medyczny, wskazując przy tym determinanty wykorzystania *e-government* w obszarze ochrony zdrowia także z punktu widzenia rozpatrywanych powiatów woj. zachodniopomorskiego.

Ważnym zadaniem obranym przez Doktoranta jest ukazanie wpływu ucyfrowienia usług zdrowotnych na funkcjonowanie tego obszaru polityki publicznej państwa, co wpisuje się w niezwykle ważny, a także aktualny nurt badań, ukazujący relację między zastosowaniem ICT a sprawnie działającą administracją i usługami publicznymi, a także tym, jakie czynniki wpływają na rozwój digitalizacji administracji publicznej.

Funkcjonowanie bowiem współczesnych państw jest ściśle związane z bardzo dynamicznym rozwojem ICT, które stwarzają nowe możliwości – z jednej strony usprawniając administrację i partycypację, a z drugiej – przysparzając wielu problemów związanych np. z zagrożeniami związanymi z zapewnieniem cyberbezpieczeństwa.

Niezwykle istotnym jest połączenie tematyki dostępu do polityki zdrowotnej czy ochrony zdrowia z zagadnieniami cyfryzacji i *e-government*. Takie ujęcie badanego problemu pozwoliło Autorowi wypełnić lukę istniejącą w polskiej literaturze przedmiotu.

Podjęta przez mgr. Marcina Flisa tematyka jest więc niezwykle interesująca i ważna – dotyczy bowiem wielu obszarów funkcjonowania współczesnego państwa: instytucji publicznych w obszarze administracji, rozwiązań funkcjonujących w RP i ich działania na gruncie praktycznym (w poszczególnych powiatach i miastach na prawach powiatu)

Poruszona w niniejszej dysertacji problematyka wpisuje się w ważny poznawczo nurt rozważań naukowych. Dowodzi tego fakt, iż badania nad poszczególnymi aspektami administracji publicznej tak bardzo się rozwinęły i nadal rozwijają, że absorbują uwagę badaczy, od wielu lat są popularnym tematem dociekań akademickich.

Struktura pracy

Rozprawa doktorska Pana mgr. Marcina Flisa pt. „*E-government w polityce publicznej państwa – przypadek ochrony zdrowia w wybranych powiatach zachodniopomorskich*” liczy 292 strony.

Zaznaczyć należy, iż przedłożona do recenzji dysertacja tworzy logiczną i wewnętrznie spójną całość złożoną z pięciu rozdziałów: *Metodologiczne podstawy badań* (Rozdział 1); *Polityka publiczna i e-government* (Rozdział 2); *Podmioty polityki publicznej w ramach ochrony zdrowia a cyfryzacja na poziomie ogólnopolskim i Pomorza Zachodniego a ochrona zdrowia w Polsce* (Rozdział 3); *Analiza wybranych elementów e-zdrowia w polskiej publicznej ochronie zdrowia* (Rozdział 4); *Wyniki badań dotyczące wykorzystania e-government w ochronie zdrowia na terenie wybranych powiatów zachodniopomorskich* (Rozdział 5) i *Wykorzystanie narzędzi e-government: stolica województwa a pozostałe badane powiaty* (Rozdział 6). Każdy z rozdziałów podzielony jest na kilka logicznie powiązanych ze sobą podrozdziałów. Pracę zamyka *Zakończenie*, w którym Autor w syntetyczny sposób ustosunkowuje się do problematyki badań, prezentując główne wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy oraz *Bibliografia*. Całość poprzedza *Wstęp*, w którym nakreślono tematykę badań, sformułowany hipotezy, pytania badawcze i zarysowano strukturę pracy oraz zawartość poszczególnych części pracy.

Autor, dzieląc pracę na pięć rozdziałów i wchodzące w ich skład podrozdziały, wybrał ujęcie problemowe. Rozważania w rozprawie są prowadzone w sposób logiczny i odpowiadający właśnie takiej strukturze pracy.

W związku z tak przyjętym podziałem dysertacji – Doktorant – sformułował główną hipotezę badawczą, trzy hipotezy pomocnicze oraz postawił szereg pytań badawczych, które służyły mu do weryfikacji przyjętych założeń. Odnotować należy, że we *Wstępie*, który zawiera uwagi metodologiczne Autor precyzyjnie nakreślił zakres przedmiotowy swojej analizy, wskazując szczegółowo, czego będą dotyczyły kolejne rozdziały (a tym samym i kolejne zadania badawcze).

Pierwszy rozdział rozprawy doktorskiej ma charakter metodologiczno-teoretyczny, a jego celem – oprócz wskazania problemu badawczego, opisu założeń badawczych (hipotez) i wskazania metod i technik badawczych - jest scharakteryzowanie najważniejszych pojęć związanych z polityką publiczną i *e-government*. Ważną częścią rozdziału jest określenie relacji łączących politykę publiczną, ochronę zdrowia oraz *e-government*.

W rozdziale drugim mgr Flis koncentruje swoją uwagę na polityce publicznej i jej związkach z *e-government*, odnosząc się w tych rozważaniach do mechanizmów i usług z obszaru ochrony zdrowia.

Rozdział trzeci dysertacji koncentruje się na podmiotach funkcjonujących w obszarze zdrowia publicznego, które rozpatrywane są z perspektywy całego państwa, jak i Pomorza Zachodniego. Autor zarysowuje historię polityki zdrowotnej w Polsce po to, by w kolejnych podrozdziałach opisać strukturę i działanie instytucji, które wpisują się w realizację polityki zdrowotnej w RP (Ministerstwa Zdrowia, Narodowego Funduszu Zdrowia) czy organów samorządu terytorialnego, publicznych usługodawców medycznych i świadczeniobiorców. W tym rozdziale Doktorant analizuje także rozwój cyfryzacji oraz usług określanych jako „e-zdrowie” w okresie 2013-2021.

Celem rozdziału czwartego jest analiza wybranych elementów/systemów e-zdrowia, takich m.in. jak: Zintegrowany Informator Pacjenta czy Internetowe Konto Pacjenta. Doktorant pokazuje także funkcjonalności aplikacji m-zdrowie.

W rozdziale ostatnim mgr Marcin Flis analizuje wyniki swoich badań na temat wykorzystania i znajomości *e-government* w obszarze ochrony zdrowia w trzech powiatach i dwóch miastach na prawach powiatu w województwie zachodniopomorskim.

W końcowej części rozprawy Doktorant podsumowuje wyniki swoich badań, ustosunkowuje się do sformułowanych hipotez, celu badań, przedstawiając najważniejsze wnioski swojej analizy.

Doceniania wymaga fakt, iż Autor oprócz nakreślenia najważniejszych kontekstów podejmowanej przez siebie tematyki – podjął się wyzwania przeprowadzenia badań własnych, którymi objął województwo zachodniopomorskie, w precyzyjniej: trzy powiaty ziemskie: gryficki, goleniowski i policki, a także dwa miasta na prawach powiatu: Szczecin i Świnoujście. Taka strategia pozwoliła mu dostrzec w jakim zakresie wykorzystywane są poszczególne systemy *e-government* w ochronie zdrowia i dostrzec obszary, w których poszczególne elementy nie działają w odpowiedni sposób, a w jakim wymiarze w poszczególnych regionach są one efektywne,

Pan Marcin Flis zdaje sobie sprawę z tego, że podjęty przez niego temat badawczy był dość rzadko poruszany do tej pory na gruncie polskim. Taki więc a nie inny wybór tematu przez Doktoranta wymaga docenienia. Biorąc jednak pod uwagę strukturę i zawartość rozprawy, chciałabym zwrócić uwagę na kilka istotnych – w moim przekonaniu – kwestii.

Praca doktorska składa się – jak już wspomniałam – z pięciu rozdziałów, *Wstępu*, *Zakończenia* oraz *Bibliografii*. W pracy zawarto także spis tabel, rysunków, schematów i wykresów. Oprócz tego na początku zamieszczono wykaz skrótów, a pracę zamykają streszczenia w jęz. polskim i angielskim. Taki układ pracy jest dobrze dostosowany do realizacji założonych przez Doktoranta celów badawczych, mam jednak pewną wątpliwość co do przyjętej struktury pracy. Uważam, że pierwsza jej część – Rozdział 1. *Metodologiczne podstawy badań* wraz z podrozdziałami 1.1., 1.2., 1.3.) powinna być częścią *Wstępu*. Pierwszy rozdział w moim przekonaniu – m.in. ze względu na przyjęte przez autora problemowe podejście do badanych zagadnień – powinien być poświęcony wyłącznie problematyce definicyjno-teoretycznej.

Poza tym mam drobną uwagę do konstrukcji poszczególnych rozdziałów. Uważam, że w każdym z nich powinno znaleźć się krótkie wprowadzenie do poruszanej w nich problematyki – zarysowanie celu rozdziału i jego struktura. Na końcu zaś każdego z rozdziałów – powinno znaleźć się podsumowanie, w którym Autor ustosunkowuje się do założonego celu, formułuje najważniejsze wnioski i udziela zwięzłych odpowiedzi na pytania badacze wskazane we *Wstępie*.

Moje zastrzeżenie budzi także brak części poświęconej dotychczasowemu zagranicznemu dorobkowi naukowemu na temat przedmiotu rozprawy doktorskiej. Uważam to za spory mankament, bowiem koncepcja *e-government*, a także wiele teorii z nią związanych, pochodzi właśnie z zagranicy. Pisali o nich m.in. Marianne Kneuer czy Benjamin D. Huffman. Mgr Flis jedynie wspomina o literaturze zagranicznej, wskazując, że niewielka liczba publikacji odnosi się do ochrony zdrowia. W moim przekonaniu – należałoby w tej sytuacji więcej miejsca poświęcić *e-government*. Zatem o ile Doktorant we *Wstępie* pisze o dorobku polskich badaczy zarówno w tematyce *e-government*, ochrony zdrowia itp., to jednak nie podejmuje się tego samego zadania w zakresie literatury przedmiotu autorstwa badaczy zagranicznych. To w moim przekonaniu powinno być dokonane.

Cel i zakres badań

Podjęty w dysertacji problem badawczy został nakreślony we *Wstępie* i doprecyzowany w Rozdziale 1. Autor wskazał, że głównym zamierzeniem badawczym jest „zbadanie funkcjonowania i wykorzystania narzędzi *e-government* w publicznym systemie ochrony zdrowia przez jego aktorów: Narodowy Fundusz Zdrowia, Ministerstwo Zdrowia, usługodawców medycznych) jako podmioty lecznicze oraz jednostki w nich zatrudnione) i świadczeniobiorcy”. Uważam, że cel ten został bardzo dobrze nakreślony, a Doktorant w wielu miejscach pracy odnosi się do niego.

Mgr Marcin Flis zdaje sobie sprawę z tego, że usługi elektroniczne – szczególnie w trakcie pandemii COVID-19 stały się ważnym elementem administracji publicznej, a zakres i zasięg funkcjonowania tych instrumentów wpływa nie tylko na działalność podmiotów świadczących te usługi, ale także zwiększa zakres wykorzystania tychże usług przez obywateli.

Doktorant zaznacza także, że *e-government* ma pewne ograniczenia i że istnieje wachlarz sytuacji, w których świadczenie e-usług może być utrudnione. W pracy obiera zatem perspektywę charakterystyczną dla podejścia neoinstytucjonalnego, które jest jednym z głównych kierunków współczesnych badań politologicznych – uznaje bowiem ewolucję i rozwój instytucji państwowych we współczesnym zmieniającym się dynamicznie otoczeniu, co także powoduje permanentną ewolucję funkcjonowania zarówno instytucji publicznych, jak i sposób świadczenia przez nich usług. Jednym z powodów tych zmian jest zapewne zmiana paradygmatu działania tych instytucji w wyniku zastosowania nowych technologii.

Uważam, że zarówno cel, jak i zakres prowadzonych badań, są uzasadnione, a Autor konsekwentnie realizuje postawione przez siebie zadania, które prowadzą go do weryfikacji przyjętych hipotez badawczych i do odpowiedzi na sformułowane we wstępie pytania badawcze.

Uwagi metodologiczne

Kwestie metodologiczne zostały przedstawione i wyjaśnione na początku dysertacji. *Wstęp* oraz Rozdział I dysertacji zostały poświęcone również analizie dotychczasowego stanu badań nad rozważanymi zagadnieniami (choć jak wspominałam – brakuje analizy stanu badań dorobku zagranicznego). Na podkreślenie zasługuje fakt, iż do kwestii metodologicznych i definicyjnych Doktorant powraca wielokrotnie w wielu miejscach doktoratu, co świadczy o tym, że ma świadomość celu swojej pracy i konsekwentnie trzyma się obranego kierunku rozważań.

Jeśli chodzi o warsztat metodologiczny, to uważam, iż Pan magister dobrał go prawidłowo – w taki sposób, by był mu pomocny w całym procesie badawczym. Mimo, iż uważam, że Rozdział I. powinien być częścią *Wstępu* – to jednak obie części świadczą o dobrym przygotowaniu warsztatowym Doktoranta.

W swojej rozprawie doktorskiej Pan mgr Marcin Flis sformułował hipotezy badawcze, postawił pytania służące weryfikacji założeń badawczych. Oprócz tego bardzo wyraźnie wskazał zastosowane przez siebie metody badawcze. Co ważne, Autor dobrze uzasadnił potrzebę zastosowania wybranych przez siebie metod, a za szczególnie trafne uważam techniki dobrane w części analitycznej rozprawy. Dokonana w rozdziale piątym analiza oparta na wynikach badań Doktoranta świadczy o świetnym przygotowaniu Pana magistra do prowadzonych badań. Co istotne, jest to umiejętność dość rzadka wśród badaczy reprezentujących nauki o polityce i administracji.

Uważam więc, iż Pan magister trafnie dobrał warsztat metodologiczny, który był mu pomocny w procesie badawczym. W moim przekonaniu we *Wstępie* Autor warto mocniej wypunktować, iż dysertacja ma charakter interdyscyplinarny, łączący badania nie tylko z zakresu nauk o polityce i administracji, ale także z nauk prawnych. Ta uwaga powinna być podniesiona przy charakterystyce wykorzystanych w pracy metod badawczych. Zaznaczyć pragnę, iż wskazane przez mnie mankamenty nie wpływają w istotny sposób na całość rozważań prowadzonych w rozprawie, którą oceniam pozytywnie.

Uwagi merytoryczne

Do realizacji przedstawionych powyżej celów dostosowano strukturę rozprawy. Realizacji badań dobrze służy, logicznie, przejrzyste i konsekwentnie skonstruowany plan pracy (choć jak zaznaczyła powyżej – mam pewne drobne uwagi). Struktura pracy wyraźnie określa koncepcję badań. Wskazuje na umiejętności samodzielnego stawiania problemu i konsekwentnego jego rozwiązywania.

Na pochwałę zasługuje rzetelne przeprowadzenie badań przy jednoczesnym ich dość szerokim zakresie. Dokonano przeglądu różnorodnej literatury przedmiotu (choć jak wspominałam – sugerowałabym większe osadzenie na dorobku Autorów zagranicznych). Doktorant wykazał się dużą znajomością badanych zagadnień i umiejętnościami analitycznymi. Potrafi stawiać pytania i definiować problemy, dobierać argumenty, przeprowadzać analizę i formułować wnioski.

W dysertacji Pana Marcina Flisa wyróżniam dwie warstwy rozważań: teoretyczną i analityczną. Rozważania zawarte w drugim rozdziale stanowią podłoże teoretyczne dla analiz

przeprowadzanych w dalszej części pracy. Kolejne części dysertacji stanowią część empiryczną, z których najbardziej interesujący jest Rozdział 5., w którym Autor prezentuje wyniki swoich badań dotyczących powiatów i miast na prawach powiatów w województwie zachodniopomorskim.

Wśród uwag dotyczących rozprawy – oprócz wspomnianych powyżej – zwróciłabym uwagę na kilka elementów:

- czytając rozprawę wydaje się (o czym już wspominałam), że brakuje pogłębionego rozdziału dotyczącego dorobku zagranicznego nt. *e-government*. Warto byłoby szczególnie scharakteryzować różne koncepcje i zmieniające się paradygmaty. W ten sposób Autor wzbogaciłby warstwę teoretyczną recenzowanej rozprawy doktorskiej i zapewne wykorzystałby w tej części wiele zagranicznych źródeł. Wydaje mi się, że taka część powinna być jeszcze bardziej rozwinięta ze względu na fakt, iż nowe technologie tak bardzo wpływają na doświadczenia związane z wykorzystaniem usług publicznych, że są w stanie wpływać na poziom partycypacji obywatelskiej w tym zakresie. Można by się w tym miejscu odnieść do doświadczeń wielu państw podczas pandemii COVID-19;

- niezwykle cennym i wiele wnoszącym do rozwoju badań w obszarze *e-government* jest w moim przekonaniu rozdział 5 dysertacji, prezentujący wyniki badań własnych. Doktorant wykazał się tu nie tylko znajomością istotnych uwarunkowań funkcjonowania systemu ochrony zdrowia i systemu e-zdrowie, ale także interpretacją wyników swoich badań i znajomością badanych zagadnień.

Rozważania Pana mgr. Flisa prowadzone są na odpowiedniej bazie źródłowej. Autor odwołuje się do licznych opracowań i artykułów naukowych. Posiłkuje się także aktami prawnymi, czy materiałami z Internetu. Jeśli chodzi o bibliografię, to według mnie brakuje powołania się na publikacje przede wszystkim zagranicznych, ale i kilku polskich autorów. Wymieniłabym m.in. następujące prace:

- Aichholzer, G., Allhutter, D. (2011). Online forms of political participation and their impact on democracy. ITA Manuscript, nr 06 (ITA-11-02). Vienna: Austrian Academy of Sciences (OAW) Institute of Technology Assessment (ITA).
- Auerbach, N. (2004). Anonymous Digital Identity in e-Government. University of Zürich.
- Baran, M., Flankowski, M. (2014). Przegląd systemów e-government w wybranych krajach. *Humanities and Social Sciences*, vol. XIX, 21 (2/2014), ss. 9-23.
- Backus, M. (2001). E-Governance and Developing Countries: Introduction and Examples. Research Report No. 3. International Institute for Communication and Development.
- Becker, T. (1998). Governance and electronic innovation: A clash of paradigms. *Information, Communication and Society*, vol. 1 nr 3, ss. 339-343.
- Clift, S. (2004). E-democracy, e-governance and public network. *Open Source Jahrbuch*, ss. 317-329.
- Gil-Garcia, J. R., González -Miranda, F. (2010). E-government and Opportunities or Participation: The Case of the Mexican State Web Portals. W: C. Reddick (red.), *Citizens and E-Government: Evaluating Policy and Management*, Hershey: IGI Global.

- Huffman, B.D. (2016). E- Participation in the Philippines: A Capabilities Approach to Socially Inclusive Governance. *eJournal of eDemocracy and Open Government (JeDEM)*, nr 9(2), ss. 24-46.
- Lakomy M., Porębski P., Szybut N., *Polityka 2.0. Aktorzy polityczni w świecie nowych technologii*, Akademia Ignatianum w Krakowie, Kraków 2014;
- Lubik-Reczek, N., Kapsa, I., Musiał-Karg, M. (2020), *Elektroniczna partycypacja obywatelska w Polsce. Deklaracje i opinie Polaków na temat e-administracji i e-głosowania*, UAM-WNPiD, Poznań, ss. 263.
- OECD (2003). *The e-government imperative*. OECD e-Government Studies, Paris.
- OECD, *Implementing E-Government in OECD Countries. Experiences and Challenges*. Background Paper.
- Perdał, R. (2014). *Czynniki rozwoju elektronicznej administracji w samorządzie lokalnym w Polsce*. Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe.
- Piechur, A. (2006). *Innowacyjność usług publicznych – projekt zastosowania Internetu w administracji Małopolski*. Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie, nr 760.
- van Dijk, J.A.G.M. (2010). *Participation in Policy Making. W: Study on the Social Impact of ICT. Report for European Commission, Information Society and Media Directorate-General, European Communities DOI, Luxemburg.*

Mimo wskazanych powyżej uwag, uważam, że Doktorant wykazał się w pracy doktorskiej nie tylko znajomością i badanymi przez siebie zagadnieniami, uwarunkowań i praktyki ich działania, ale także umiejętnością interpretacji wyników prowadzonych przez siebie badań. Na pochwałę zasługuje rzetelne i wnikliwe przeprowadzenie badań przy jednoczesnym ich dość szerokim zakresie. Dokonano przeglądu bardzo różnorodnej literatury przedmiotu, choć jak zaznaczyłam – pewien niedosyt budzi mała liczba źródeł zagranicznych.

Zaznaczyć pragnę, iż wskazane przez mnie mankamenty nie wpływają w istotny sposób na całość rozważań prowadzonych w rozprawie, którą oceniam pozytywnie.

Większych zastrzeżeń nie budzi strona językowa rozprawy. Praca napisana jest poprawnym językiem polskim, choć w niektórych miejscach pracy znaleźć można błędy literowe, stylistyczne czy interpunkcyjne.

Konkluzja

Oceniając rozprawę doktorską mgr. Marcina Flisa stwierdzam, że cel zasadniczy pracy został zrealizowany. Autor rzetelnie i profesjonalnie przedstawił wielowątkową analizę funkcjonowania *e-government* w polityce publicznej na przykładzie ochrony zdrowia w wybranych powiatach Pomorza Zachodniego. Poprawna struktura rozprawy a także umiejętne zastosowanie warsztatu badawczego pozwoliły mi osiągnąć zamierzone cele i rozwiązać wskazany we *Wstępie* problem badawczy.

Przedstawione powyżej, również krytyczne, uwagi w niczym nie obniżają wartości naukowej, poznawczej i praktycznej rozprawy doktorskiej magistra Marcina Flisa i stanowią jedynie sugestie i prezentację odmiennych od Doktoranta poglądów.

Oceniona powyżej dysertacja stanowi samodzielne opracowanie, będąc jednocześnie rozwiązaniem ważnego zadania badawczego i dlatego w pełni odpowiada wymaganiom stawianym rozprawom doktorskim. Wnioskuje zatem o dopuszczenie Pana magistra Marcina Flisa do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Poznań, 7 października 2023 r.